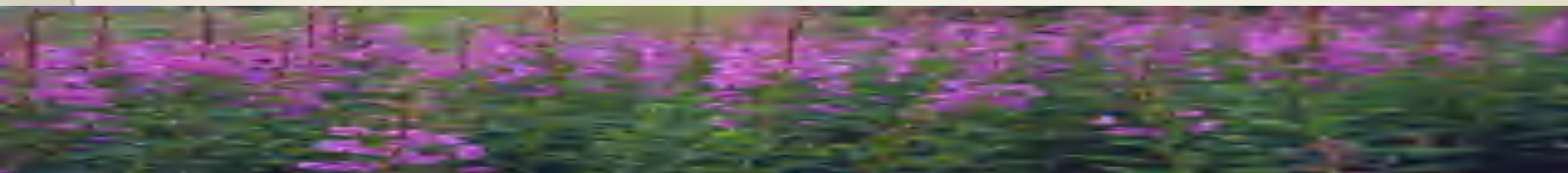

EUROPOS ŽEMĖS ŪKIO FONDAS KAIMO PLĖTRAI:
EUROPA INVESTUOJA Į KAIMO VIETOVES

VAISTINIAI IR PRIESKONINIAI AUGALAI, JŲ AUGINIMO IR PANAUDOJIMO PERSPEKTYVOS

Prof. Dr. Habil. Ona Ragažinskienė

2022 03 25

Renginys „Atvirojo stalo“ diskusija: augalininkystės sultingų produktų kokybės saugojimas. Varėnos r., Merkinės sen., Panaros km.

LIETUVOS PIRMOJO UNIVERSITETO ŠIMTMETIS

- ☐ Lietuvos universiteto Matematikos – Gamtos fakulteto posėdžio, įvykusio 1924 m. kovo 15 d. protokole Nr. 62. pažymima, kad 17 klausimu svarstytas Botanikos sodo vedėjo prof. Dr. **Konstantino Regelio pareiškimas įsteigti Fredoje Vaistinių augalų auginimo skyrių**, kuriam vienbalsiai pritarta ir nutarta vykdyti.

- ☐ **Algimantas Morkūnas** (1927 03 01 – 1983 04 19) – **95 –sios metinės**; Kauno botanikos sodo ketvirtasis **direktorius** ir **vaistinių augalų skyriaus vadovas**.

- ☐ **Sofija Dagyte** (1922 04 10 – 2004 06 06) – **100–sios gimimo metinės**;

Pasitvirtino jų mokslinės prognozės apie vaistinių, prieskoninių (aromatinių), techninių (aliejinių) **augalų perspektyvumą šiuolaikinei farmacijai, maisto pramonei, žemdirbystei ir veterinarijai ne tik Lietuvoje, bet ir pasaulyje.**

- ☐ 1924 – 2022 m. **tęsiama VDU BS Mokslo skyriaus Vaistinių ir prieskoninių augalų mokslo sektoriuje vykdoma:**

- ☐ **Ilgalaikiai moksliniai tyrimai**

- ☐ **Projektinė veika**

- ☐ **Studijos**

- ☐ **Visuomenės švietimas**

PROBLEMA

- ❑ Intensyvus gyvenimo tempas, nestabili geopolitika ir ekonomika bei įvairūs kiti neigiami veiksniai lemia fizinę ir psichinę gyventojų sveikatą.
- ❑ Sprendžiant sveikatos problemą, dažnai pasitaikančių ligų prevencijai vartojama vaistinė augalinė žaliava ir iš jos pagaminti augaliniai cheminiai vaistiniai preparatai / produktai.
- ❑ Jie lengviau organizmo įsisavinami, negu sintetiniai cheminiai vaistai ir rečiau sukelia nepageidaujamų poveikių.

PRIORITETINĖS LIETUVOS MOKSLO IR INOVACIJŲ KRYPTYS

- Energetika ir tvari aplinka;
- Įtrauki ir kūrybinga visuomenė;
- Agroinovacijos ir maisto technologijos;**
- Nauji procesai, medžiagos ir technologijos gamybai;
sveikatos technologijos ir biotechnologijos;**

Moksliniai tyrimai žmogaus gyvenimo kokybei užtikrinti:

- Genomika ir biotechnologijos sveikatai;
- Geros kokybės, saugaus ir ekologiškai švaraus maisto technologijos;
- Ekosistemų ir klimato pokyčiai;
- Transportas , logistika, informacinių ir ryšių technologijos

EUROPOS ŽEMĖS ŪKIO MODELIO KONCEPCIJA IR ATEITIES IŠŠŪKIAI

- ❑ **Ilgalaikė žemės ūkio produktų rinkos strategija; atsižvelgiant į padidėjusį rinkos kintamumą ir besikeičiančius vartotojų įpročius bei lūkesčius;**
- ❑ Tarptautinės prekybos liberalizavimo įtaka Europos žemės ūkio konkurencingumui;
- ❑ Tolesnė Europos Sąjungos plėtra;
- ❑ Naujas žemės ūkio produktų panaudojimas, ypač maisto produktų ir energijos gamyboje;
- ❑ **Naujų technologijų pritaikymas;**
- ❑ **Maisto grandinės saugumas ir kokybės užtikrinimas;**
- ❑ Klimato kaitos įtaka;
- ❑ **Kova su galvijų ir augalų ligomis.**

VAISTINIŲ AUGALŲ KOLEKCIJŲ REIKŠMĖ MOKSLUI IR PRAKTIKAI LIETUVOJE

- ❑ Vytauto Didžiojo universiteto Botanikos sodo Mokslo skyriaus Vaistinių ir prieskoninių augalų mokslo sektorius (1924)
- ❑ Klaipėdos universiteto Botanikos sodas (1993)
- ❑ Vilniaus universiteto Gamtos tyrimų centro Botanikos instituto ekonominės botanikos laboratorijos (1999)
- ❑ Vilniaus universiteto Šiaulių akademijos Botanikos sodas (2002)
- ❑ Panaros vaistažolininkystės ekologinis ūkis (2007)

Keturi VA TYRIMŲ IR KOLEKCIJŲ KŪRIMO LAIKOTARPIAI VDU BS VAISTINIŲ IR PRIESKONINIŲ AUGALŲ KOLEKCIJŲ SEKTORIJE

I

1924 –1949

Prof. Dr. *Kazimieras Grybauskas*

II

1949-1984

Dr. *Stasys Gudanavičius*

Dr. *Algimantas Morkūnas*

III

1984-1999

Dr. *Ona – Gražina Juknevičienė*

IV

1999 - 2022

Prof. habil. dr. *Ona Ragažinskienė*

Kaimo reikalų komiteto 2003-09-03 d. sprendimas Nr.28 (4) DĖL NETRADICINIŲ ŽEMĖS ŪKIO ŠAKŲ PLĖTROS

Kaimo reikalų komitetas, atsižvelgdamas į vaistinių ir prieskoninių augalų auginimo ir kitų netradicinių žemės ūkio šakų, kaip vienos iš žemės ūkio prioritetinių krypčių plėtros aktualumą, taip pat didėjančią ekologiškų produktų paklausą pasaulio rinkose, nusprendžia:

1. Pasiūlyti Žemės ūkio ministerijai:

1.1 Kaimo rėmimo programos 2004 metų samatoje numatyti paramą vaistinių ir prieskoninių augalų auginimo, kuri sudarytų tinkamas sąlygas pasiekti netradicinių žemės ūkio šakų programos tikslus.

1.2. Remti investicijas į vaistinių ir prieskoninių augalų auginimą, šių produktų reklamą, perdirbimą ir prekybą.

2. Rekomenduoti Švietimo ir mokslo ministerijai vienoje iš žemės ūkio mokyklų pradėti rengti vaistažolių auginimo ir ekologinės žemdirbystės specialistus.

3. Rekomenduoti Švietimo ir mokslo ministerijai, Žemės ūkio ministerijai numatyti ir įgyvendinti konkrečias priemones vaistinių ir prieskoninių augalų auginimo mokslo tiriamųjų ir taikomųjų darbų vykdymui.

Komiteto pirmininkas Gintautas Kniukšta

KOKYBIŠKOS IR SAUGIOS VAISTINĖS AUGALINĖS ŽALIAVOS RUOŠIMO REGLAMENTAVIMAS ĮSTATYMINIU PAGRINDU

- (WHO Guidelines on Good Agricultural and Collection Practices (GACP) for Medicinal Plants, 2003)
- European Pharmacopoeia (Ph. Eur.) 10th Edition:**
- Committee on Herbal Medicinal Products (HMPC)
- The European Food Safety Authority (EFSA) Scientific Committee
- Convention on Biological Diversity/ CBD, 1992
- Global Strategy for Plant Conservation/GSPC, 2002
- Papildomosios ir alternatyviosios sveikatos priežiūros (PASP) įstatymas Nr.XIII2771, kuris Lietuvos Respublikos Seimo patvirtintas 2020 m. sausio 14 d. Įsigalioja 2021-07-01 (Įstatymo 25 straipsnio 2 dalis įsigalioja 2020- 01-30. Įstatymo įsigaliojimas pakeistas įstatymu Nr. XIV-147):

NOBELIO PREMIJA 2015: DR. YOUYOU TU

Plants in the News
October 9 2015

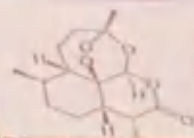

Nobel Prize in Physiology or
Medicine awarded to Tu Youyou
for the development of artemisinin

Qinghao

Artemisia annua

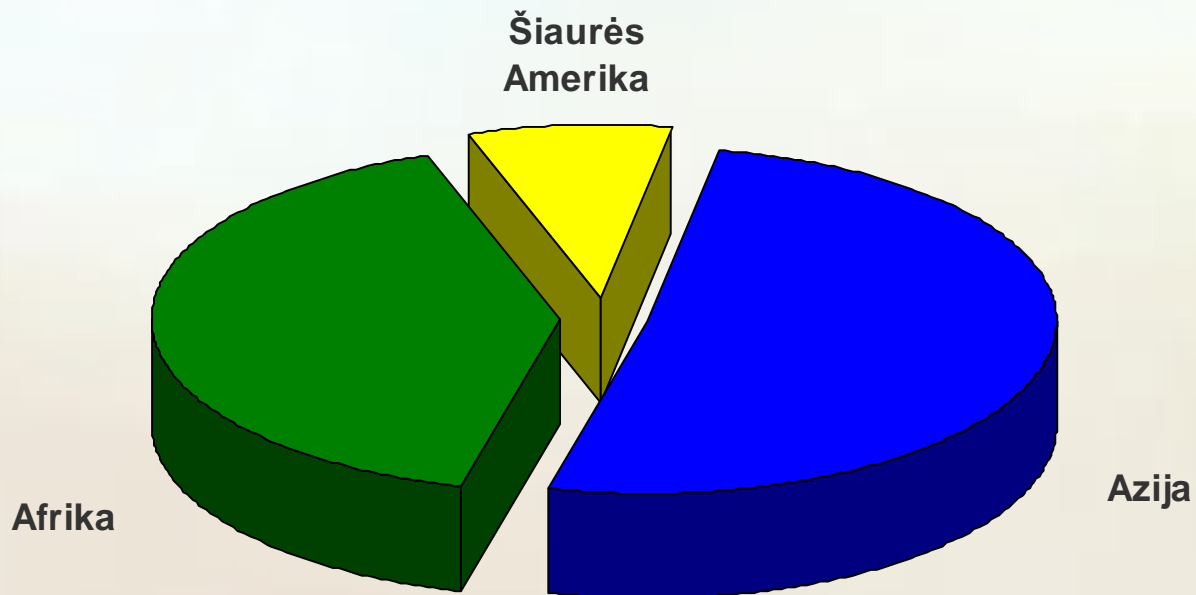

**Artemisinin, for
the treatment of
malaria**

JUNGTINIŲ TAUTŲ STATISTIKOS SKYRIAUS ŽENEVOJE DUOMENYS

**Į EUROPAŲ VAISTINĖ ŽALIAVA
IMPORTUOJAMA:**

AUGALINIŲ PREPARATŲ KOKYBĘ LEMIA

- Personalas ir mokymai
- Augalo genetinė informacija
- Augalo augimo aplinka ir sąlygos
- Vaistinės augalinės žaliavos paruošos
- Pašalinių priemaišų pašalinimas
- Mikroskopinė ir makroskopinė analizė
- Biologiškai veiklių junginių kokybės ir kiekybės įvertinimas
- Mikrobiologinio užterštumo įvertinimas
- Geros gamybos praktikos taisyklių laikymasis**
- Pagrindinių darbų etapų dokumentacija**

PROJEKTAI

2005-2007 m. Jungtinių Tautų vystymo programos Pasaulio aplinkos fondo Mažųjų projektų programos projektai:

□ „Retų ir vaistingųjų augalų apsauga ir auginimas Babrunge – vaistažolininkystės skatinimo pavyzdys“

□ „Vaistažolių ūkis Panaroje kaip aplinkai palankus ūkininkavimo Dzūkijos nacionaliniame parke pavyzdys“

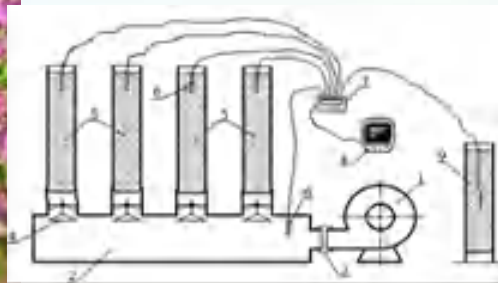

Vaistinių augalų rūšių ištekliai, apsauga ir vaistinės augalinės žaliavos ruošimo ypatumai // Vaistažolės. Ekologija. Saulės energija. Alytus: Pilnų namų bendruomenė, 2007, ISBN 9789955822004. 99 p.

PROJEKTAI

Europos žemės ūkio kaimo paramos fondo projektas: Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės „Profesinio mokymo ir informavimo veikla“ srities „Žemės ir miškų ūkio veiklos ir žemės ūkio produktų perdirbimo ūkyje mokslo žinių ir inovacinės praktikos sklaida“ projektas **„Perspektyvių vaistinių augalų auginimo ir inovatyvių vaistinės augalinės žaliavos ruošimo technologijų, naudojant Saulės energiją, sklaida“**, IPM-PV-10-1- 003015-PR001,
Pareiškėjas Asociacija „Slėnis Nemunas“.
Partneriai: ASU/ VDU

Vaistinių augalų džiovavimo stendas: 1 – ventiliatorius; 2 – pastovaus statinio slėgio kamera; 3 – lanksti jungtis; 4 – sklendė; 5 – ventiliuojami cilindrai su vaistiniais augalais; 6 – temperatūros ir drėgmės jutikliai; 7 – antrinis ALMEMO matuoklis; 8 – kompiuteris; 9 – natūralios ventiliacijos cilindras su vaistiniais augalais

Raila A., Lugauskas A., Kemzūraitė A., Zvicevičius E., Ragažinskienė O., Railienė M. Different drying technologies and alternation of mycobiots in the raw material of *Hyssopus Officinalis* L // ***Annals of Agricultural And Environmental Medicine***. ISSN 1232-1966. Vol. 16, No. 1 (2009), p. 93-101.
<http://www.aaem.pl/pdf/AAEM.htm> [IF.: 1,538].

VAISTAŽOLININKYSTĖS / FITOTERAPIJOS ĮSTATYMINIS PAGRINDIMAS

- ❑ 2014 – 2020 m. parengtas **Papildomosios ir alternatyviosios sveikatos priežiūros (PASP) įstatymas Nr. XIII-2771**

LR Seimo patvirtintas 2020 01 14, įsigaliojo 2021 01 01

- ❑ **Darbas Nacionalinėje sveikatos taryboje**

LR Seimo nutarimas 2021-09 30 NR. XIV–544

MOKSLO ŽINIŲ SKLAIDA KVIEČIAME

Tradicinė tarptautinė mokslinė-
praktinė 28-oji konferencija
**„ŽMOGAUS IR GAMTOS SAUGA
2022”**, gegužės 4-6 d. Kaunas,

16th International scientific
conference
THE VITAL NATURE SIGN,
Kaunas, 14-16/05/2022